

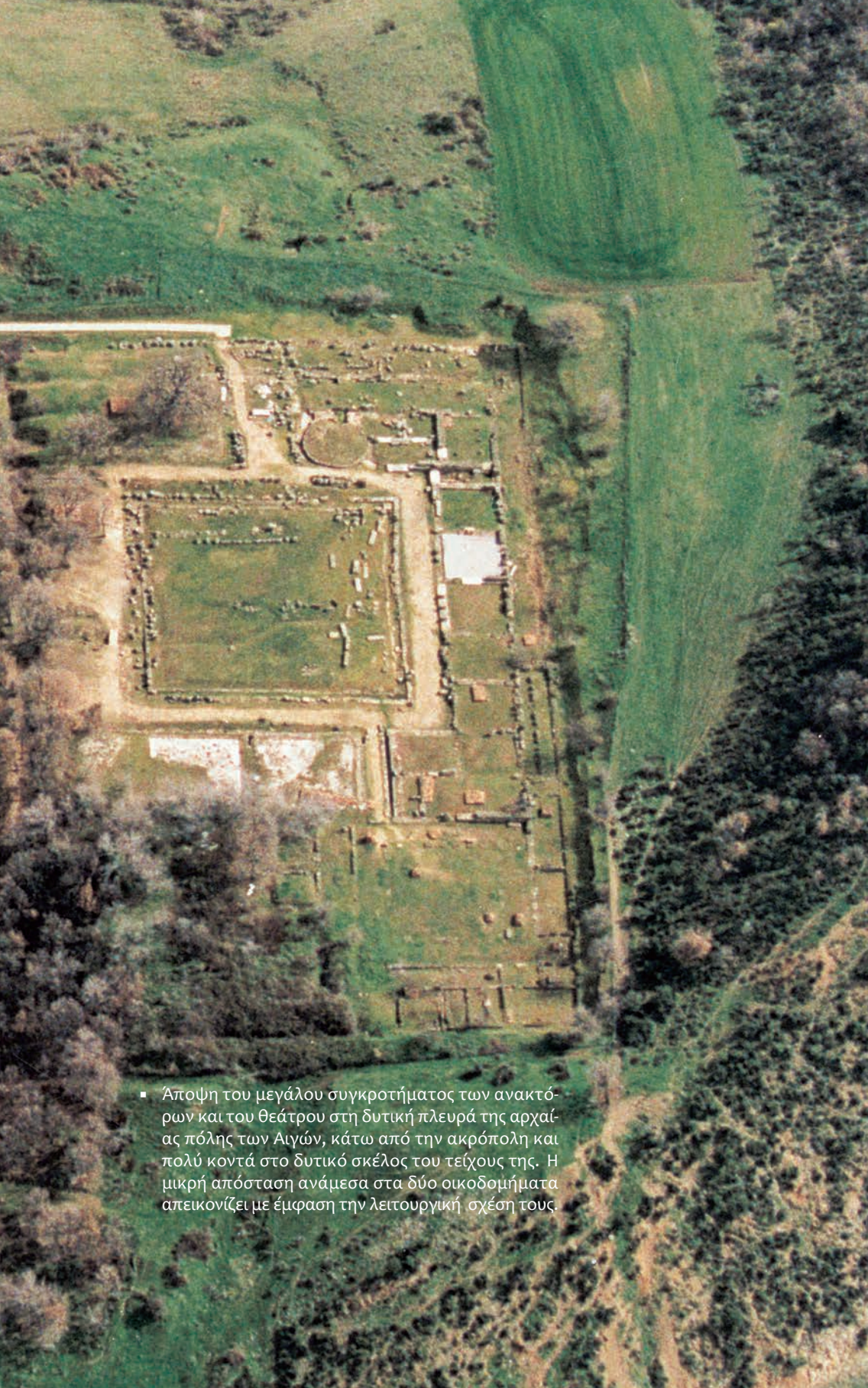
Εισαγωγή

Η ανασκαφή της Βεργίνας μετρά πολλές δεκαετίες έρευνας, αφού από το 1938 έως σήμερα οι αρχαιολόγοι, καθηγητές και φοιτητές του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης εργάζονται στον χώρο αυτόν και έχουν φέρει στο φως σπουδαία μνημεία. Ήδη όμως στα μέσα του 19^{ου} αιώνα ο γάλλος αρχαιολόγος και περιηγητής, διευθυντής του Μουσείου του Λούβρου, στο ταξίδι του στην Μακεδονία το 1856 ανακαλύπτει και στη συνέχεια ερευνά τα πρώτα λείψανα αρχαίων οικοδομημάτων στη θέση της Αγ. Τριάδας, δυτικά από το παλιό κεφαλοχώρι Παλατίτσια. Στην θέση αυτή θα ιδρυθεί αργότερα στον 20^ο αι. το νέο της περιοχής, η Βεργίνα. Η παλιά εκείνη ανασκαφή των γάλλων θα επαναληφθεί αυτή τη φορά από τους αρχαιολόγους του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης και συγκεκριμένα στις παραμονές του Β΄ παγκοσμίου πολέμου (1938) από τον καθηγητή Κ. Ρωμαίο και την ομάδα των φοιτητών του.

- Τοπογραφικό σχέδιο του αρχαιολογικού χώρου της Βεργίνας. Με χρώματα αποδίδονται η αρχαία πόλη των Αιγών στους χαμηλούς βόρειους πρόποδες των Πιερίων, το νεκροταφείο των τύμβων, η τούμπα «Μπέλλα» και η Μεγάλη Τούμπα (Απόδοση με βάση το τοπογραφικό σχέδιο των Γ. Γκάτσιου – Ζ. Αλ Σααγιάχ).

- Άποψη του μεγάλου συγκροτήματος των ανακτόρων και του θεάτρου στη δυτική πλευρά της αρχαίας πόλης των Αιγών, κάτω από την ακρόπολη και πολύ κοντά στο δυτικό σκέλος του τείχους της. Η μικρή απόσταση ανάμεσα στα δύο οικοδομήματα απεικονίζει με έμφαση την λειτουργική σχέση τους.

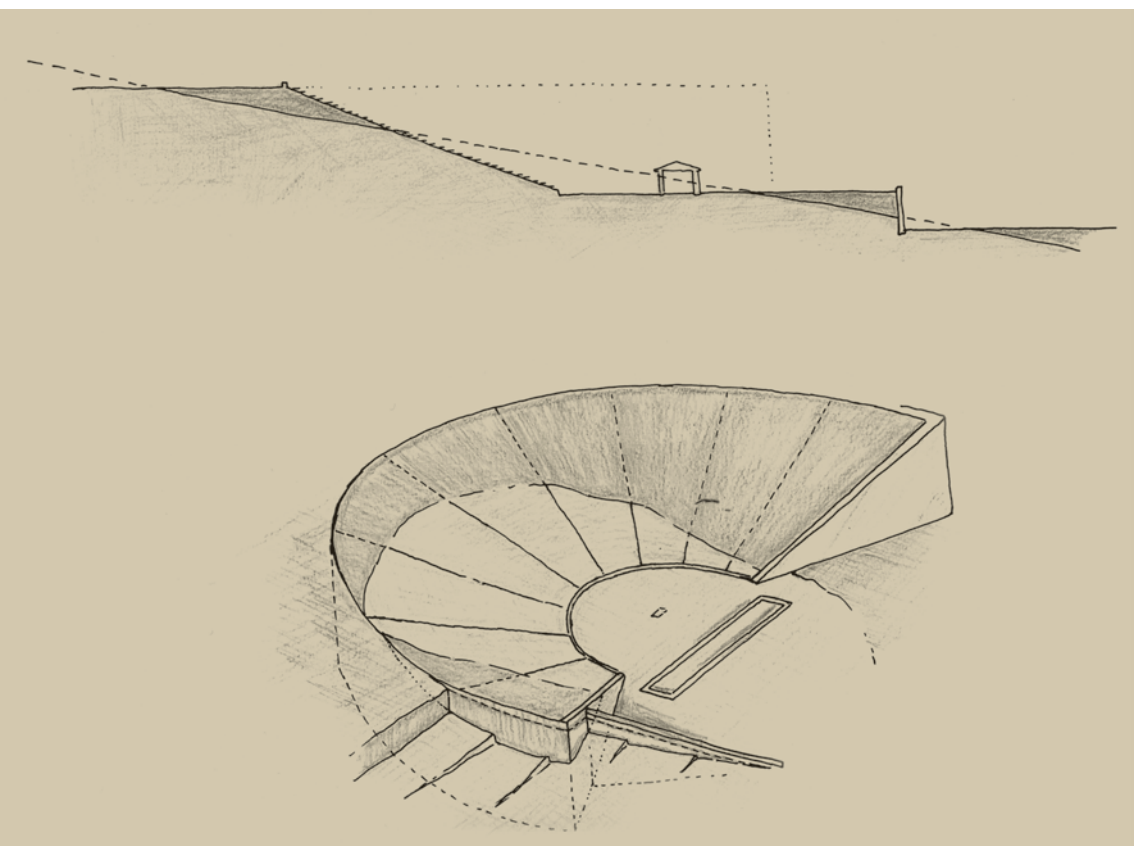
Χωρίς αμφιβολία τομή στην ιστορία της μακρόχρονης ανασκαφής υπήρξαν η έρευνα της Μεγάλης Τούμπας στο αρχαίο νεκροταφείο της Βεργίνας και η ανακάλυψη των βασιλικών τάφων (1976-1978). Τα μνημεία αυτά προκάλεσαν τον παγκόσμιο θαυμασμό, αλλά και έντονες συζητήσεις για την ερμηνεία και το νόημα τους. Ο ανασκαφέας, ο καθηγητής Μ. Ανδρόνικος, συνέδεσε τα ερείπια του αρχαιολογικού χώρου της Βεργίνας, κυρίως των ερειπίων του ανακτόρου στην Αγ. Τριάδα, με την αρχαία πόλη των Μακεδόνων, τις Αιγές. Με αφετηρία αυτή την παρατήρηση προχώρησε και πρότεινε την ταύτιση του του μεγάλου ασύλητου μακεδονικού τάφου στην μεγάλη Τούμπα με τον βασιλιά της Μακεδονίας Φίλιππο Β΄ (382 -336 π. Χ.). Εξαρχής οι προτάσεις αυτές χρησίμευσαν στην ανασκαφή και ως σκέψεις για την περαιτέρω έρευνα στον ευρύτερο αρχαιολογικό χώρο, γεγονός το οποίο είχε σημαντικά αποτελέσματα.

Στις αρχές της δεκαετίας του '80 ήρθε στο φως βόρεια του ανακτόρου και πολύ κοντά σε αυτό η αγορά της αρχαίας πόλης με το ιερό της Εύκλειας και το αρχαίο θέατρο, ένα σημαντικό εύρημα του 1982 και ένα σημείο αναφοράς στη συνέχεια για την έρευνα στην αρχαία πόλη των Αιγών. Πολύ αργότερα ανατολικά της αγοράς αλλά μέσα στον περίβολο της αρχαίας πόλης αποκαλύφθηκε το ελληνιστικό ιερό της Μητέρας των Θεών, καθώς και άλλα δημόσια και ιδιωτικά κτήρια. Στη συνέχεια και έως τις ημέρες μας έγιναν γνωστά σημαντικά τμήματα του τείχους της πόλης όπως επίσης και αρκετοί νέοι τάφοι.

- Ο Αλιάκμων, ένα από τα σπουδαιότερα ποτάμια της Ελλάδας, κυλά ανάμεσα στην οροσειρά των Πιερίων και το βουνό του Βερμίου και φτάνει στη πεδιάδα της Μακεδονίας. Στην πραγματικότητα σχηματίζει έναν φυσικό δρόμο ανάμεσα στους τρεις νοτιοδυτικούς ορεινούς όγκους της Μακεδονίας, προς Ανατολάς, προς τη θάλασσα και αποτελεί από τα αρχαία χρόνια έως σήμερα ένα από τα βασικότερα στοιχεία ανάπτυξης της χώρας.

Στα χρόνια μετά την ανασκαφή της Μεγάλης Τούμπας και των βασιλικών τάφων οι ερμηνείες και οι νέες διαπιστώσεις συνέβαλλαν συνεχώς στην κατανόηση της αρχαίας πόλης, ενώ συγχρόνως πρόβαλλαν νέα ερωτήματα για την οργάνωση και την δομή του βασιλείου της αρχαίας Μακεδονίας. Για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, και ιδιαίτερα μετά τον θάνατο του Μ. Ανδρόνικου (1992), η συζήτηση επικεντρώθηκε στην άποψη του για την ταύτιση του αρχαιολογικού χώρου της Βεργίνας με την πόλη των Αιγών και την ταυτότητα του νεκρού του μεγάλου μακεδονικού τάφου με τον Φίλιππο Β΄. Η συζήτηση αυτή φαίνεται σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι στάσιμη χωρίς γόνιμα αποτελέσματα. Αντίθετα τα ευρήματα της αρχαίας πόλης και του νεκρο-

- Γραφική αποκατάσταση του θεάτρου των Αιγών στη Βεργίνα (σχέδιο Ν. Χατζηδάκης).

- Θραύσμα ενσφράγιστης ελληνιστικής κεραμίδας με την απεικόνιση προτομής μιας αίγας, πιθανώς συμβόλου της πόλης. Βρέθηκε στο Μητρώον.

ταφείου όχι μόνο αυξάνουν σε αριθμό αλλά κυρίως αποκαλύπτουν γεγονότα και δεδομένα της αρχαίας ζωής αλλά και της ιστορίας της πόλης αυτής που επιβεβαιώνουν τον ανασκαφέα. Η τεράστια έκταση σε χώρο αλλά και στους αιώνες του αρχαίου νεκροταφείου, τα βασιλικά αναθήματα στην αγορά, η τοπογραφική και λειτουργική σχέση του ανακτόρου και του θεάτρου αποδεικνύονται ως χαρακτηριστικά γνωρίσματα του χώρου που απαιτούν συνεχώς ιστορική ερμηνεία.

Το θέατρο της πόλης των αιγών αποδείχθηκε ένα πολυσήμαντο εύρημα, αφού η πολεοδομική θέση του, η μορφή του και τα ανασκαφικά στοιχεία του αγγίζουν την ιστορία της πόλης με τρόπο εντυπωσιακό. Η χρονολόγηση του στο β' μισό του 4^{ου} αι. π.Χ., η γειννίαση του προς το ανάκτορο και την αγορά της πόλης, αλλά και προς το τείχος, όλα αυτά επιτρέπουν την σύνδεση του με

- Άποψη του ανακτόρου των Αιγών στη Βεργίνα από τα νότια. Εντυπωσιάζει η μεγάλη περίστυλη αυλή.

τα δραματικά γεγονότα της δολοφονίας του Φιλίππου Β΄ το 336 π.Χ. Το ανάκτορο και ο περιβάλλον χώρος του θεάτρου είναι περιοχές που αξίζουν να ερευνηθούν περισσότερο, ευρύτερα, διότι αναφύονται πολλά νέα ζητήματα ως προς το ίδιο το θέατρο και τις λειτουργίες του και σημαδεύουν μαζί με το ανάκτορο ένα πολύ σημαντικό «πολιτικό συγκρότημα».

«Η αρχαιολογική έρευνα της περιοχής έχει δώσει ως τώρα άφθονο υλικό τόσο για την γνώση του πολιτισμού των Μακεδόνων όσο και

- Το θέατρο των Αιγών ανακαλύφθηκε σε έναν ελαιώνα, από τον οποίον απέμειναν μόνο λίγα δέντρα, φρουροί του αρχαίου μνημείου.

για την κατανόηση της ιστορικής τους φυσιογνωμίας. Είναι βέβαιο πως η συνέχισή της και η συστηματική μελέτη των ευρημάτων θα μας επιτρέψουν να σχηματίσουμε μια πολύ πιο καθαρή και προπάντων ασφαλή εικόνα για το τμήμα αυτό του ελληνισμού, που από τον 4^ο αι. και ύστερα πρωταγωνίστησε στην ιστορική πορεία του και κατόρθωσε να απλώσει την ελληνική παιδεία και την ελληνική γλώσσα σε όρια σχεδόν οικουμενικά» [Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα. Οι βασιλικοί τάφοι και άλλες αρχαιότητες (1984), 235].